



नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ

आर्थिक वर्ष २०७९-८० पूर्व बजेट अन्तरक्रिया

२०७९ बैशाख १९ गते, सोमबार



आर्थिक वर्ष २०७९-८० को बजेट मुख्यतया हाल देखिएको तरलता एवं वाह्य क्षेत्र व्यवस्थापन गरी मुलुकको सम्पत्ति अभिवृद्धिका लागि लगानी प्रोत्साहनसंगै निर्यात प्रवर्द्धन, आयात प्रतिस्थापन र कोभिड पछिको नवउत्थानमा केन्द्रित हुनपर्दछ ।

सन् २०३० सम्म एक खर्ब डलरको अर्थतन्त्र पुर्याउने, औपचारिक निजी क्षेत्रमा मात्रै २२ लाख रोजगारी सिर्जना गर्ने र जीडिपी व्यापार घाटा अनुपात आधा घटाउन पहिचान गरिएका एक सय पहल समेटिएको महासंघद्वारा निर्मित राष्ट्रिय आर्थिक रूपान्तरणलाई आधारका रूपमा लिन सकिन्छ ।

प्राथमिकता

- पूँजी निर्माण एवं वाह्य क्षेत्र व्यवस्थापन
 - विप्रेषण प्रोत्साहन कार्ययोजना
 - प्रतिस्पर्धी निर्यात
 - विदेशी लगानी सहजीकरण
 - आयात प्रतिस्थापन
 - पूँजीगत खर्च विस्तार
- औद्योगिककरण
- पर्यटन प्रवर्द्धन
- विद्युत, उत्पादन, प्रसारण एवं निर्यात
- कृषिको इकोसिस्टम विकास
- सुशासन
- राजस्व प्रणाली सुधार कार्ययोजना
- गुणस्तरीय सामाजिक सेवा



विप्रेषण प्रोत्साहन कार्यक्रम

तरलता एवं बाह्य क्षेत्र व्यवस्थापन

औपचारिक माध्यमबाट विप्रेषण पठाउने युवाहरूलाई प्रोत्साहित गर्न पासपोर्ट, कन्सुलर एवं प्रशासनिक सेवामा छुट ।

वैदेशिक रोजगारीमा जाने युवाहरूलाई बढि विप्रेषण पठाएको आधारमा सम्मानीत गर्ने र Commercially Important Person (CIP) जस्ता अवधारणाहरु विकसित गर्नुपर्ने ।

विकसित मुलुकहरूमा वैदेशिक रोजगारीमा जान चाहनेहरूलाई आवश्यक योग्यता, शिक्षा, सीप विकास र तालिमको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने । सोका लागि गन्तव्य मुलुकका सरकारहरु संग पहलगरी यस्ता योग्यताहरुको पहिचान गरि सार्वजनिक गर्नुपर्ने ।



तरलता एवं बाह्य क्षेत्र व्यवस्थापन

वैदेशिक रोजगार सहजीकरण वित्तीय प्याकेज

साहुकारी, मिटरब्याज बाट जोगाउन विप्रेषणको प्रत्याभूति गरी सहूलियतपूर्ण वैदेशिक रोजगार ऋणको व्यवस्था ।

बालबच्चाको नाममा आकर्षक बचत योजना ।

औपचारिक रुपमा विप्रेषण पठाउने व्यक्तिको श्रीमान वा श्रीमतिलाई पनि विदेशबाट फर्केपछि पाउदै आएको सहूलियतपूर्ण कर्जा उपलब्ध गराउने ।

विदेशमा काम गरिरहेको प्रमाणपत्र र नियमित पठाइरहेको रकमका आधारमा घरजग्गा लगायतमा सहज कर्जा ।

नियमित विप्रेषण पठाउनेलाई स्मार्ट रेमिट्यान्स कार्ड ।



तरलता एवं बाह्य क्षेत्र व्यवस्थापन

प्रतिस्पर्धी निर्यात

निजी क्षेत्रको नेतृत्व र सरकारको सहकार्यमा नया व्यापार रणनीति (NTIS) निर्माण । उच्च मूल्य अभिवृद्धि र प्रतिस्पर्धी हुने वस्तुहरु लक्षित प्रोत्साहन कार्यक्रम

मूल्य अभिवृद्धिको आधारमा १० प्रतिशत सम्म नगद प्रोत्साहन दिनुपर्ने । ३० प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धिमा ५ प्रतिशत र ३० प्रतिशत भन्दा बढी मूल्य अभिवृद्धिमा १० प्रतिशत नगद प्रोत्साहनको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

निर्यातमा हालको पुनरकर्जाको समयावधि न्यूनतम तीन वर्ष हुनुपर्ने र सुलभ हुनुपर्ने । साथै बैंकहरुले निर्यातको पुनरकर्जामा प्रत्येक वर्ष विनियोजित रकम सार्वजनिक गरी स्पष्ट कार्य विधि बनाउनसपने ।

भारत निर्यातमा पनि नगद प्रोत्साहनको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

कृषि र कृषिमा आधारित वस्तुहरु निर्यात गर्दा लगाउँदै आएका निर्यात सेवा शुल्क खारेज गर्नुपर्ने ।



प्रतिस्पर्धी निर्यात

तरलता एवं बाह्य क्षेत्र व्यवस्थापन

ड्युटी ड्र ब्याकको लागि बजेटको व्यवस्था गरी निर्यात हुने भन्सार कार्यालयबाट ३० दिन भित्र फिर्ता दिने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

निर्यातकर्ताको खातामा निर्यात रकम प्राप्त भए लगत्तै बैंक मार्फत नै निर्यात अनुदान स्वचालित प्रणाली अनुसार भुक्तानी दिने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

निजी क्षेत्रको नेतृत्व र सरकारको सहकार्यमा LDC स्तरोन्नती रणनीति बनाउनु पर्ने । युरोपियन यूनियन, चीन र अमेरिका संग द्विपक्षीय सम्झौता गर्नुपर्ने ।

अन्तर्राष्ट्रियस्तरको मान्यता प्राप्त (Accredited Lab) प्रयोगशाला र तिनका शाखाहरु नेपालमा खोल्न व्यवस्था गर्नुपर्ने । नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभागको सर्टिफिकेटलाई अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता गराउन पहल गर्नुपर्ने ।

हस्तकला र साना उत्पादकहरुको उत्पादनलाई अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा पुर्याउन Export House को नीति बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने ।

निर्यातकर्तालाई हुने जोखिम कमगर्न 'निर्यात क्रेडिट ईन्सुरेन्स' को नीति बनाएर लागु गर्नुपर्ने



विदेशी लगानी एवं सहायता परिचालन

तरलता एवं बाह्य क्षेत्र व्यवस्थापन

निजी क्षेत्रको समेत सहभागितामा वैदेशिक लगानी सहायता कक्षलाई सरकारी संयन्त्र संग जोडी सहकार्य गर्नुपर्ने ।

निजी क्षेत्रको सहभागितामा परियोजना पहिचान गरि भारत र चीन लक्षित लगानी सम्मेलन गर्नुपर्ने ।

महामारी पछिको (Post-Covid FDI Special Package) विशेष योजना । दर्ता, लगानी, रकम फिर्ता लाने व्यवस्था एवं करमा छुट ।

दातृ निकायहरुको सहायता रकम घटिरहेको सन्दर्भमा निजी क्षेत्रको समेत सहभागितामा आर्थिक कुटनीति र अन्य सम्बन्ध विस्तार गर्नुपर्ने ।

देशको Country rating गर्नुपर्ने । त्यसले वैदेशिक लगानी आकर्षण बढ्ने, निजी क्षेत्र र बैकले विदेशबाट ऋण लिन सहज हुनेछ ।

आयात प्रतिस्थापन गर्न सकिने सम्भावना भएका केहि वस्तुहरु

आ.व. २०७७-७८



खाद्यान्न (धान, चामल, गहु, मकै आदी)
७९ अर्ब रुपैयाँ



तरकारी, गेडागुडी
३८ अर्ब रुपैया



एल.पि. ग्याँस
३५ अर्ब रुपैयाँ



शिक्षा
२५ अर्ब रुपैयाँ



फलफूल
२१ अर्ब रुपैयाँ

श्रोत : भन्सार विभाग र
नेपाल राष्ट्र बैंक

आ.व. २०७८-७९ को नौ महिना



खाद्यान्न (धान, चामल, गहु, मकै आदी)
६३ अर्ब रुपैयाँ



तरकारी, गेडागुडी
२९ अर्ब रुपैया



एल.पि. ग्याँस
४५ अर्ब रुपैयाँ



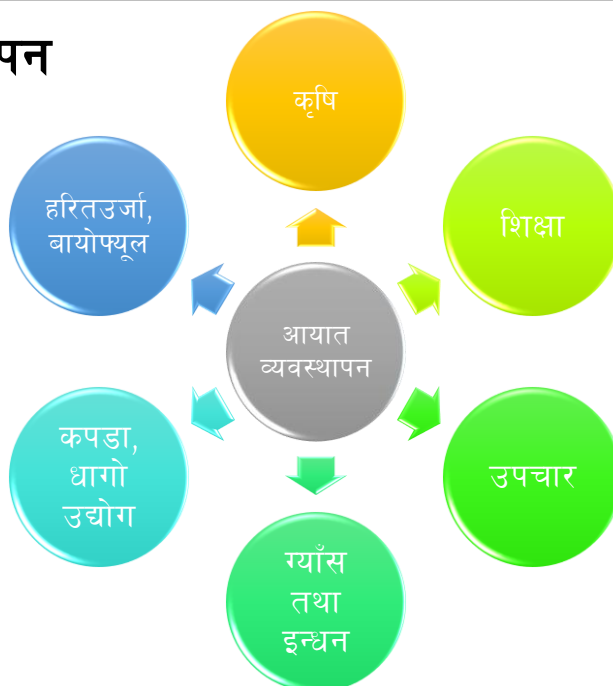
शिक्षा *
३० अर्ब रुपैयाँ



फलफूल
१८ अर्ब रुपैयाँ

* आठ महिना

आयात प्रतिस्थापन





आयात प्रतिस्थापन

विश्व व्यापार संगठनमा गरिएको प्रतिवद्धता अनुसार कृषिजन्य उत्पादनमा औसत ४२ र गैर कृषिजन्य उत्पादनमा २४ प्रतिशत भन्सार महसुल लगाउन सकिने हुँदा आयात प्रतिस्थापन हुने वस्तुमा दरवन्दी बढाउन सकिने ।

एक अर्ब रुपैया भन्दा बढिका करिब २ सय सामान आयात भैरहेको सन्दर्भमा ती वस्तुहरु स्वदेशमै उत्पादन गर्न प्रोत्साहन प्याकेज ल्याउनुपर्ने ।

शिक्षा र स्वास्थ्यलाई पर्यटनसंग जोडनुपर्ने ।

कृषि इकोसिस्टममै आमूल सुधार गरि उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउनुपर्ने ।



पूँजीगत खर्च समयमै गर्न निम्न सुझावहरु रहेका छन् -

पूँजीगत खर्च विस्तार

निर्माण व्यवसायि संग छलफल गरी सार्वजनिक खरिद ऐनमा संसोधन गर्नुपर्ने ।

योजना आयोग वा प्रधानमन्त्री कार्यालयमा राखिएको इकाइ बाट प्रभावकारी अनुगमन गर्नुपर्ने ।

पूँजीगत खर्चको वार्षिक बजेटलाई मासिक लक्ष्य बनाई समयमा खर्च गर्नुपर्ने ।



उद्योग

उद्योग स्थापना गर्दाका IEE, EIA लगायतका प्रशासनिक प्रक्रिया, नियमन र बर्हिगमन एकद्वार मार्फत गर्नुपर्ने ।

प्रत्येक गाउँपालिकामा पहाडमा १००० रोपनी र तराईमा १०० विगाह जग्गामा पूर्वाधार सहितको औद्योगिक क्षेत्र वा ग्राम स्थापना गर्नुपर्ने ।

कच्चा पदार्थमा लाग्ने भन्सार महसुल तयारी वस्तु भन्दा तीन तह कम हुनुपर्ने ।

औद्योगिक व्यवसाय ऐन २०७६ को दफा ले प्रत्याभुत गरेका सुविधा अर्को ऐनले काट्न नपाउने ।

तीस प्रतिशत भन्दाबढी मूल्य अभिवृद्धि गर्ने र आयात प्रतिस्थापनमा मद्दत पुग्ने उद्योगहरुलाई प्रोत्साहन दिई औद्योगिकरण लाई प्रवर्द्धन गर्नुपर्ने ।

तरलताको चरम अभाव खेपिरहेको अवस्थामा निजी क्षेत्रको मू.अ. कर क्रेडिट लाई पासबुक सरह आयातमा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने ।



उद्योग

उद्योगमा निर्वाध बिजुली आपूर्ति गर्नुपर्ने । अघोषित लोडसेडिङ्गको अत्य गर्नुपर्ने ।

उर्जाको खपत बढि गर्ने उद्योगलाई समानुपातिक रुपमा महसुल कम गर्दै जाने व्यवस्था र निर्यात मुलक उद्योगलाई उर्जाको दर कम हुनुपर्ने ।

बिजुलीको निर्यात दरमा नै स्वदेशी उद्योगलाई बिजुली उपलब्ध गराउनु पर्ने ।

रुग्ण उद्योग पुर्नस्थापनाका लागि सरकारले छुट्टै Asset Management Company स्थापना गर्नुपर्ने ।

Skill Mismatch को समस्या भएकोले उद्योगको लागि चाहिने सीप भएका जनशक्ति उत्पादन गर्नुपर्ने ।

कच्चापदार्थ, सहायक कच्चापदार्थ र प्याकेजिङ्ग मेटेरियल्समा तिरेको अन्तःशुल्क फिर्ताको व्यवस्था हुनुपर्ने ।

आय कर क्रेडिटलाई फिर्ताको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।



उद्योग

उत्पादनमूलक उद्योगलाई अन्य व्यवसाय भन्दा १ प्रतिशत कम व्याजदरमा कर्जा प्रवाह गरिनु पर्ने ।

एक पटकको लागि पुनरकर्जा नवीकरण गरी एक वर्ष समय सीमा थप गर्ने व्यवस्था गरिनुपर्दछ ।

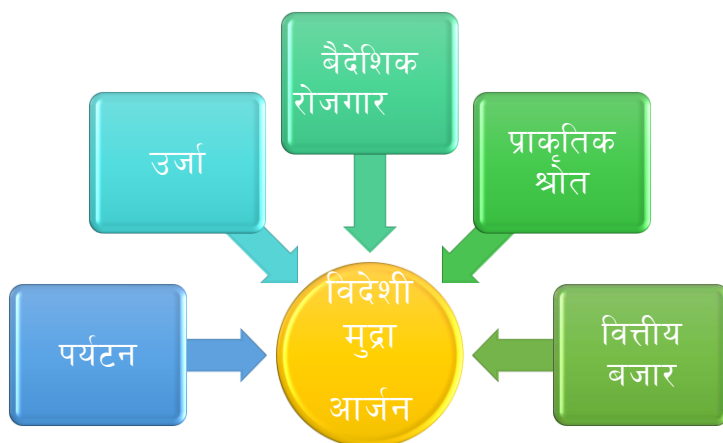
हदबन्दी भन्दा बढीको जग्गा बैकमा धितो राखी कर्जा लिन सकिने र विक्री गर्न सकिने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

प्राकृतिक श्रोतमा आधारित उद्योगले भूमी सट्टापट्टा गनुपर्ने व्यवस्था कठिन भएकोले दीर्घकालिन लिजको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

भूमीको बर्गिकरण गरी खेती, आवसीय, व्यवसायिक र औद्योगिक जग्गा छुट्याइनु पर्ने ।

योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा ऐन २०७४ कार्यान्वयनमा आइसकेको सन्दर्भमा बोनस ऐन २०३० लाई परिमार्जन गर्नुपर्ने ।

विदेशी मुद्रा आर्जनका आधार





पर्यटन

तरलता एवं वाह्य क्षेत्र व्यवस्थापन

पर्यटन पूर्वाधार विकासका लागि चाहिने जग्गा सरकारले न्युनतम भाडा लिई उपयोग गर्न दिनुपर्ने । समयावधि न्युनतम ५० वर्ष गर्नुपर्ने । त्यसपछि स्वतः नवीकरण हुनेगरी ग्राह्यता दिनुपर्ने ।

रु ५० करोड भन्दा बढी लगानी हुने पर्यटन पूर्वाधारका परियोजनालाई विशेष प्याकेजको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

पहाडी भूभाग ६८ प्रतिशत भएको मुलुक नेपालमा केवलकार परियोजनालाई विशेष प्याकेजको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

धार्मिक पर्यटन, विवाह समारोह, सभा सम्मेलन (MICE), खेलकुद, स्वास्थ्य उपचार, स्पा, योग ध्यान, सहासिक पर्यटन आदिको प्रवर्द्धनको लागि एकद्वार सेवा प्रदान गर्नुपर्ने ।



पर्यटन

तरलता एवं वाह्य क्षेत्र व्यवस्थापन

पर्यटन संग सम्बन्धित पूर्वाधारहरु एरपोर्टको स्तर, सार्वजनिक सवारी, वसपार्क, चार्जिड स्टेशन, पर्यटक सूचना केन्द्रको विकास गर्नुपर्ने ।

निजी क्षेत्रको संलग्नतामा आर्युवेदिक ग्राम, प्राकृतिक उपचार केन्द्र परियोजनाहरुको विकासको लागि नीति, नियम निर्माण गर्नुपर्ने ।

भारतीय पर्यटक हरुको लागि नगद रकम बोक्नसक्ने सीमा बृद्धि गरी भा.रु २ लाख पुऱ्याउनु पर्ने । भा.रु. २००, ५०० र २,००० का नोट नेपालमा चल्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

छिमेकी मुलकबाट बैवाहिक समारोहमा आउँदा गरगहना ल्याउने प्रक्रियालाई सहज बनाइनुपर्ने ।



शिक्षा र उपचार

पर्यटन

मेडिकल शिक्षण अस्पतालहरूको विकास गरी छिमेकी राष्ट्र भारत लगायत अन्य सार्क मुलुकहरूका विद्यार्थीको आकर्षक गन्तव्य बनाइनुपर्ने ।

शिक्षा क्षेत्रमा बढेको राजनीतिक हस्तक्षेपले गुणस्तरीय लगानी रोकिएको छ । तसर्थ, शिक्षा क्षेत्रमा लगानीको वातावरण निर्माण गर्नसके सार्क राष्ट्रहरूको लक्षित शिक्षा क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न सकिन्छ ।

उच्च शिक्षा जस्तै IIT/ IIM खालका परियोजनाहरूमा लगानी तथा पूर्वाधार विकास ।

स्वास्थ्यमा जनताको पहुँच वृद्धि गर्न स्वास्थ्य सेवा बिकेन्द्रिकरण गरी मेडिकल कलेज र अस्पतालहरूलाई प्रोत्साहन हुनुपर्ने ।



उर्जा

तीन वर्ष देखि रोकिएको जलविद्युत र सौर्य उर्जाको PPA खोली लगानी वृद्धि र उर्जाको उत्पादन वृद्धि गर्नुपर्ने ।

Wheeling Agreement सम्बन्धी नियम अभिलम्ब बनाउनुपर्ने । निजी क्षेत्रलाई विद्युत ब्यापार खुला गर्नुपर्ने ।

अन्तरदेशीय Connectivity हुनेगरी Transmission Line हरूको निर्माण गर्नु पर्ने ।

निजी क्षेत्रबाट निर्माण हुने जलविद्युत आयोजनाहरूको पहुँच मार्ग एवं प्रशारण लाइन निर्माणको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनुपर्ने ।

उद्योग स्थल सम्म विद्युत पुऱ्याउनको लागि आवश्यक फिडर र पूर्वाधारको निर्माण द्रुत गतिमा गर्नुपर्ने र निजी क्षेत्र आफैले गर्न चाहेको खण्डमा सोको खर्च गरी सरकारबाट सोधभर्ना पाउने व्यवस्था हुनुपर्ने ।



उर्जा

उर्जा खपत बृद्धिका लागि चुलो र इलेक्ट्रीक उपकरणको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्नुपर्ने ।

५० मेगावाट वा सोभन्दा बढीको जलासय र अर्धजलासय विद्युत उत्पादन गर्ने परियोजनालाई २०० मेगावाट का जलासय र अर्धजलासय परियोजनालाई दिए सरह १५ वर्ष आयकर छुटको सुविधा दिनुपर्ने ।

AEPC संग समन्वय गरी बैकल्पिक उर्जाको प्रवर्द्धन र विकासको दीर्घकालिन (कम्तिमा १० वर्ष) नीति बनाउनु पर्ने र विद्युतको नेट मिटरिडको व्यवस्था पुनः लागू गर्नुपर्ने ।



कृषि

माटो परिक्षण देखि कृषि उपजका बजारीकरण सम्मको प्रक्रियामा आमूल परिवर्तन हुनेगरी कृषि इकोसिस्टम विकास कार्यक्रम सुरु गर्नुपर्ने ।

प्रत्येक गाउँपालिकामा कम्तिमा एक कृषि बजार र चिस्थान केन्द्र बनाउनुपर्ने ।

प्रत्येक गाउँपालिकाले मोवाइल एप वा एसएमएस मार्फत कृषि उपजको दैनिक मूल्य एवं अन्य जानकारी उपलब्ध गराउनुपर्ने ।

कृषका कार्ड जारीगरी गैह्र मौद्रिक सहूलियत जस्तो बसमा आरक्षण सिट, अन्य सरकारी सेवा लिन सहज ।

कृषि कर्म शुरुगर्न चाहनेलाई शुरुका तीन वर्ष ब्याज अनुदान मार्फत बैंकबाटमात्र सहूलियत दिने

प्रधानमन्त्री कृषि कार्यक्रमको पुनरावलोकन गरी उच्च मूल्य बृद्धि हुने स्थान र वस्तुमा मात्र केन्द्रित गर्नुपर्ने ।

राजमार्ग छेउमा भेडावाखा पालन प्रोत्सान, छुर्पिको गुणस्तर निर्धारण गरि निर्यात प्रोत्सान



कृषि

कृषि क्षेत्रमा उन्नती हासिल गरेका मुलुकहरु संग नेपाली नागरिकले सीप, प्रविधी, तालिम लिने व्यवस्था गर्नुपर्ने । उत्पादकत्व बढाउन हाइब्रिड अन्न उत्पादन सम्बन्धि तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

करार खेती ऐन ल्याइनु पर्ने ।

समयमा मल, बीउको उपलब्धता सुनिश्चिता र सिंचाईको सुविधा उपलब्ध गराउनु पर्ने ।

खाद्यान्न प्रशोधन उद्योगलाई सहूलियत कर्जाको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

कृषि उपज बिक्रीको लागि मण्डीको विकास गर्नुपर्ने ।

कृषिको व्यवसायिकरणको लागि भूमीको हदबन्दी हुन नहुने । आय कर ५ प्रतिशत लागने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।



प्राकृतिक स्रोत

मापदण्ड निर्धारण गरी चुनढुङ्गा, गिट्टी, बालुवाको उत्खनन् तथा निकासी सहज गर्नुपर्ने ।

क्विकर र सिमेन्ट निकासीको प्रोत्साहन नीति बनाउनु पर्ने ।

जडीबुटीको प्रसोधन र बन पैदावारको उपभोग तथा निकासीको प्रवर्द्धन गर्नुपर्ने ।

काठको प्रयोग गर्नको लागि फर्निचर निर्यातको विशेष प्रोत्साहन नीति बनाई प्रवर्द्धन गर्नुपर्ने ।



पूँजी बजार

विदेशी नागरिकले नेपाल धितोपत्र विनिमय बजारमा शेयर खरिद बिक्री गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

Foreign Currency को कारोबार खुल्ला गर्नुपर्ने- कम्तिमा नेपाली रुपैयाँ र अमेरिकन डलरको कारोबार गर्ने व्यवस्था मिलाएको खण्डमा हेजिङ्गको समस्यालाई टेवा पुग्ने छ ।

नेप्सेमा इन्ट्रा डे, सर्टसेल लगायतका उपकरणको व्यवस्था ल्याइनुपर्ने ।

प्रमोटर शेयरलाई साधारण शेयर सरह कारोबार गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

Commodity Market थप विकास गर्नुपर्ने ।



वाणिज्य

उधारो संकलन गर्ने कानून बनाइनुपर्ने ।

कालाबजारी एवं अन्य सामाजिक अपराध तथा सजाय सम्बन्धी ऐन २०३२ लाई समय सापेक्ष परिवर्तन गर्नुपर्ने । २० प्रतिशत भन्दा बढी नाफा लिन नपाउने व्यवस्था लाई खारेज गर्नुपर्ने ।

एजेन्सी दर्ता, फर्म दर्ता र खारेजी र EXIM Code खारेजी गर्ने प्रक्रिया सहज गर्नुपर्ने ।

DAP/ TT अनुमति लिदा लाग्ने शुल्क घटाउनुपर्ने ।

प्राइभेट फर्महरूको नवीकरण निश्चित समय भित्र गर्नुपर्ने भनी समय सीमा उल्लेख गर्नु भन्दा जुनसुकै समयमा पनि जरिवाना लिएर नवीकरण गर्न सकिने गरी ऐनमा व्यवस्था गर्नु पर्ने ।
विदेशी Shipping company ले नेपालमा शाखा खोलेमा Repatriation को व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

E-Commerce, Digital Economy लाई प्रवर्द्धन गर्नुपर्ने ।

मालवस्तु पैठारी गर्दा MRP लागु गर्नुपर्ने ।



आवास, भवन र सहरी पूर्वाधार

व्यवस्थित वस्ती विकासका लागि नेपाल सरकारद्वारा संचालन हुने शहरी विकास आयोजनामा निजी क्षेत्रलाई सहभागि गराउनुपर्ने ।

रियल स्टेट व्यवसायलाई अन्य उद्योग कर्जा पुनरसंरचना, पुनरकर्जा एवं ओभर ड्राफ्ट सुविधा दिइनुपर्ने ।

विदेशीलाई अपार्टमेन्ट बिक्री गर्ने सम्बन्धमा कानून बनाई लागु गर्नुपर्ने ।

घरजग्गाको खरिद बिक्रीलाई नियमन गरी पारदर्शी कारोबारलाई प्रवर्द्धन गर्न रजिष्टर्ड ब्रोकरको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।



पूर्वाधार

सिमेन्ट र कंक्रीट सडकको आयु लामो अवधिको हुने भएकोले सोहि अनुसारको सडक निर्माणको नीति अवलम्बन गर्नुपर्ने ।

राष्ट्रिय गौरवका आयोजनामा जग्गा, वन, वैदेशिक सहायता, व्यवस्थापकीय कमजोरी लगायतका बहुआयामिक समस्या भएकोले यी आयोजनाको कार्यान्वयन मोडालिटिमा पुर्नबिचार गर्नुपर्ने ।

नेपालगंज, भैरहवा र विराटनगरमा रेलमार्गमा आधारित सुक्खा वन्दरगाह निर्माण गर्नुपर्ने

उत्तरी नाका केरुङ्ग र तातोपानी बाह्रै महिना संचालन हुने गरि सडक लगायतका पुर्वाधार निर्माण ।

पूर्वपश्चिम विद्युतीय रेलमार्ग निर्माण गर्नुपर्ने ।

निजगढ विमानस्थलको निर्माण गर्नु पर्ने ।



घरेलु, साना उद्योग

SMEs को विकास, विस्तार एवं प्रवर्द्धनका लागि छुट्टै निकाय गठन गर्नुपर्ने ।

लघु, घरेलु, साना तथा मझौला (SMEs) हरूलाई सहूलियत कर्जालाई निरन्तरता दिइनु पर्ने । साथै कम्तिमा पाँच वर्षका लागि ५ प्रतिशत व्याजदरमा पुनरकर्जाको व्यवस्था गरी निरन्तरता दिइनु पर्ने ।

लघु, घरेलु र साना व्यवसायलाई गत वर्ष दिइएको आयकर छुटलाई निरन्तरता दिइनुपर्ने ।

स्वदेशी वस्तुको प्रवर्द्धनका लागि सबै सरकारी कार्यालयहरूमा नेपाली उत्पादनहरूको प्रयोग गर्ने व्यवस्था गरिनु पर्ने ।

साना मध्यम व्यवसायगर्दा हुने प्रशासनिक एवं प्रक्रियागत भ्रष्टाचारको सहजताका लागि एक द्वार प्रणालीबाट दर्ता गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने । सबै प्रदेशमा कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय स्थापना गर्नुपर्ने ।



घरेलु, साना उद्योग

घर जग्गा धितो नराखि व्यवसायिक योजनाको आधारमा कर्जा उपलब्ध गराउनु पर्ने ।

लघु, घरेलु उद्योग बीमागर्दा लाग्ने प्रिमियममा ५० प्रतिशत छुट दिनुपर्ने ।

अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा प्रतिस्पर्धी बन्न वस्तुअनुसारको बजार पहिल्याइनुपर्ने ।

उस्तै प्रकृतिका साना ठूला उद्योगहरूको बीचमा Backward, Forward linkage स्थापना गर्नुपर्ने ।

महिला उद्यमशीलता कार्यक्रम

सातैवटा प्रदेशमा महिला उद्यमीहरूका लागि औद्योगिक ग्रामका साथै महिला उद्यमीहरूबाट उत्पादित वस्तुहरूको विक्री कक्ष स्थापना गरिनु पर्ने ।

सहूलियत ऋण कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने ।

स्थानीय स्तरका महिलाहरूका लागि गाउँपालिका/नगर पालिकामा उद्यमशीलता विकासका लागि स्पष्ट रूपमा बजेट छुट्टयाइनु पर्ने ।



स्टार्ट अप एण्ड इनोभेसन

आर्थिक वर्ष २०७८-७९ को बजेटमा उल्लेख भएको कोष एवं २५ लाख सम्म परियोजना कर्जा दिने व्यवस्था कार्यान्वयन हुनुपर्ने ।

स्टार्ट अपलाई कर छुट सम्बन्धि व्यवस्था कार्यान्वयन हुनुपर्ने ।

स्टार्ट अपको परिभाषा सहित स्टार्ट अप नीति बन्नुपर्ने ।



प्रशासनिक सुधार, सूचना प्राविधि

अनलाइनबाट सम्पूर्ण विवरण पेशगर्दा पनि कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयमा कामहरु दोहोचार भौतिक उपस्थित हुनुपर्ने व्यवस्थाको अन्त्य गर्नुपर्ने र आचारणमा सुधार गर्नुपर्ने ।

सातवटै प्रदेशमा IT, Innovation Park स्थापना गरी Special Economic Zone सरहको मान्यता दिनुपर्ने ।

Digital Signature लाई सरकारी कामकाजमा, कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय, कर प्रशासन, सार्वजनिक खरिदको कार्यालय, राष्ट्रिय परिचयपत्र आदिमा प्रयोग गर्नुपर्ने ।

विद्युतीय माध्यमबाट दिने सार्वजनिक सेवाको पूर्ण कार्यान्वयन गर्नुपर्ने ।

विद्युतीय माध्यमबाट कर परिक्षण गर्नुपर्ने ।



राजस्व प्रणाली सुधार

शुन्य दर, ५ प्रतिशत र १३ प्रतिशत बहुदरको मूल्य अभिवृद्धि कर लागु गर्नुपर्ने ।

करको सिध विवाद समाधान गर्न स्थायी प्रकृतिको विवाद समाधान संयन्त्र बनाउनुपर्ने ।

भि.सि.टि.एस. लागु भइसकेपछि, नक्कली बीजक र मिसम्याचको समस्याको निराकरण हुनुपर्ने ।

आन्तरिक राजस्व विभाग, भन्सार विभाग र राजस्व अनुसन्धान विभागको सफ्टवेयर एकअर्कोमा जोड्नु पर्ने ।

मालवस्तु खरिदगर्दा E-payment/online payment लाई प्रवर्द्धन गर्नुपर्ने ।

पुराना कर कानूनको व्यवस्था एवं पुख्यौली रुपमा नेपाली सामाजिक परम्परा अनुसार लामो समय देखि वैध रहेको सम्पत्तिहरु राजस्व सम्बन्धी नयाँ कानून आउदा अवैध देखिएका छन् । वैध सम्पत्ति नै पछिल्लो समय लगानी हुन नसकि रहेको अवस्थामा प्राकृतिक व्यक्तिलाई शुन्य दरमा एक पटकको लागि सम्पत्ति अभिलेखिकरणको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।



भन्सार

भन्सारका दर स्वदेशी उद्योगलाई संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने तर्फ निर्देशित हुनुपर्ने ।

मालवस्तु पैठारीगर्दा तयारी वस्तुभन्दा कच्चापदार्थको भन्सार महशुल तीन तह कम हुनुपर्ने ।

जाँचपास पछिको परिक्षण (PCA) दुई वर्ष भित्र सम्पन्न गरि सक्नुपर्ने ।

तेश्रो मुलुकमा उत्पादित सामानहरु भारतबाट बीजक जारी गरि नेपाल आयात गर्न पाउने व्यवस्था गरिनुपर्ने ।

राजस्वमा फरक नपर्ने अवस्थामा उत्पत्तीको मुलुक फरक परेमा जरिवाना गर्न नहुने ।



भन्सार

धरौटीमा छुटेका सामानको सम्बन्धमा ३० दिन भित्र निर्णय गर्नुपर्ने ।

सुविधा सम्पन्न अन्तर्राष्ट्रिस्तरको Accredited Laboratories, Quarantine, Fumigation, Dispensing Booth, Cold Room लगायतका भौतिक पूर्वाधारहरु प्रमुख भन्सार नाकाहरुमा हुनु पर्ने ।

कम्तिमा नेपाल स्प्यान्टर्ड वस्तुमात्र पैठारी गर्न दिनुपर्ने । गुणस्तर ऐन, खाद्य ऐन जस्ता नियमहरु (Packing and labelling, expiry date etc) आयातित सामानहरुमा पनि कडाइका साथ लागुगर्नुपर्ने ।



आय कर

आयमा कर छुटको सीमा व्यक्तिको लागि रु. ७ लाख र दम्पतिको लागि रु. ८ लाख गर्नु पर्ने ।

मेडिकल बीमा, जीवन बीमा, दुर्घटना बीमा मा गरेको रु एकलाख सम्मको खर्चलाई आयकर छुटको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

पहिलो अपार्टमेन्ट वा घर खरिद गर्दा वार्षिक ५० हजार सम्म रकमको व्याज खर्च लेख्न पाइने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

संस्थागत आय करको दर घटाइनुपर्ने ।

बैंक, वित्तीय संस्था, बीमा, मनि ट्रान्सफर लाई लाग्ने संस्थागत आयकरको दर २५ प्रतिशत गर्नुपर्ने ।

पारिश्रमिक आयकरको वर्तमान स्ल्याव न्यूनिकरण गरी ५, १५, २५ प्रतिशत गर्नुपर्ने ।



आय कर

प्रोप्राइटरसिप फर्मको आय र पारिश्रमिक आयमा Surchage नलाग्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

आसामी उठाउन नसकेको र अग्रीम भुक्तानी गरेको रकममा ब्याज Add back गरेको गैह्र कानूनी प्रक्रिया अविलम्ब खारेज गर्नुपर्ने ।

दुई वर्ष भन्दा बढीको उधारो संकलन हुन नसकेमा कारोबारको दुई प्रतिशतमा नबढ्नेगरी त्यस्ता Bad Debt रहेका रकमलाई करदाताले चाहेमा Write off गर्ने व्यवस्था गरिनु पर्ने ।

उर्जा बचत तथा बैकल्पिक उर्जाको प्रयोग र वातावरण संरक्षणको लागि गरेको पूँजीगत लगानी सोही आर्थिक वर्षमा खर्च लेख्न पाउनु पर्ने ।

मोलासिसबाट उत्पादित इएनए सेनिटाइजर, रक्सीको कच्चा पदार्थ भएको हुनाले चिनी उद्योगले उत्पादन गरेको इएनएको छुट्टै आय कायम गरी नोक्सानीमा मिलान नगर्ने व्यवस्था खारेज हुनुपर्ने ।



आय कर

संसोधित कर निर्धारण (फुल अडिट) दुई वर्ष भित्र सम्पन्न गरि सक्नुपर्ने ।

संसोधित कर निर्धारण (फुल अडिट) गरेको अन्तिम वर्षको मात्र ब्याज लगाउनु पर्ने ।

आन्तरिक राजस्व विभागबाट अनुमति लिएर चार वर्ष पछि पनि संसोधित कर निर्धारण गर्ने हालको प्रक्रियालाई खारेज गर्नुपर्ने ।

बाँकी बक्योता रहेको कर निश्चित अवधि (५ वर्ष) भित्र असुल उपर गरिसक्नु पर्ने र सो अवधि पछि सरकारले माग गर्न नपाउने व्यवस्था हुनुपर्ने ।

महालेखा परिक्षकले निकालेको बेरुजु कर कार्यालयको बेरुजु भएकोले सोको जिम्मेवारी समेत कर कार्यालयकै भएकोले बेरुजुको नाममा करदातालाई त्रसित गर्न नहुने ।

हुवानी सेवा वापतको तथा हुवानी साधन भाडामा दिए वापतको भुक्तानी रकममा दुई दशमलव पाँच प्रतिशतको दरलाई खारेज गर्नुपर्ने ।



आय कर

आयकर ऐनको दफा ५७ लाई खारेज वा पुनरव्याख्या गर्नु पर्ने । ऐनको दफा २(द) मा भएको व्यवस्था सरह तीन पुस्ता बिच गैर ब्यवसायिक कारोबार लागु हुन नहुने ।

औद्योगिक व्यवसाय ऐन २०७६ मा भएको संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत गरेको खर्च आयकरमा खर्च कट्टी गर्न पाउने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

मुनाफाको ४० प्रतिशत सोहि कम्पनीमा पुनर्लगानी गरेमा आय कर छुटको व्यवस्था हुनुपर्ने ।

कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशमा स्थापना हुने उद्योग, पर्यटन कम्पनीलाई आयकर छुटको व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

सबै करदाताको कर चुक्ता प्रमाणपत्र विद्युतीय माध्यमबाट जारी गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।
कर चुक्ता प्रमाण पत्रमा कारोबार रकम उल्लेख गर्न नहुने ।



मू.अ. कर

सरकारी निकायसंग गरिने निर्माण तथा मालवस्तु आपूर्तिको ठेक्कामा लाग्ने मू.अ. करको ३० प्रतिशत कर रकम कट्टा गर्ने व्यवस्था खारेज गर्नुपर्ने ।

मूल्य अभिवृद्धि कर माफी भएका वस्तुहरु उत्पादन गर्ने उद्योगले शुन्य दरमा मू.अ. करमा ऐच्छिक रुपमा दर्ता हुनसक्ने व्यवस्था गरिनु पर्ने ।

आन्तरिक राजस्व विभागबाट अनुमति लिएर चार वर्ष पछि पनि अडिट गर्ने हालको प्रक्रियालाई खारेज गर्नुपर्ने ।

Reverse VAT क्रेडिट गर्नपाउने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

साना व्यवसायलाई मू.अ. कर र विवरण चौमासिक रुपमा बुझाउने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।



मू.अ. कर

स्थानीय उद्योगहरूको प्रतिस्पर्धी क्षमता बढाउन र समान अवसर (Equal level Playing Field) प्रदान गर्न हाल विभिन्न संस्था, निकाय, प्रहरी, सेना र परियोजनालाई दिदै आएको मु.अ. कर छुट दिने व्यवस्थालाई खारेज गर्नुपर्ने ।

मू.अ. कर लगातार चार महिना क्रेडिट भएको रकम फिर्ता गर्ने व्यवस्थालाई संसोधन गरी लगातार एक महिना सम्म क्रेडिट भएको रकम फिर्ता पाउने व्यवस्था गर्नुपर्ने । सो रकम Full Audit नगरिकन मूल्य अभिवृद्धि करको Verification Audit को आधारमा ३० दिन भित्र फिर्ता गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।



अन्तः शुल्क

सुर्ती, मदिरा र सवारी साधन बाहेक अन्य सबै वस्तुहरूमा अन्तःशुल्कको दरलाई क्रमशः घटाउदै तीन वर्ष भित्र शुन्य गर्नुपर्ने ।

प्याकेजिङ्ग र सहायक कच्चापदार्थमा अन्तःशुल्क क्रेडिट पाउने व्यवस्था लागुगर्नुपर्ने ।

मदिरामा हाल युपीको आधारमा अन्तःशुल्क लागि रहेकोले अल्कोहल कन्टेन्टको आधारमा समानुपातिक रुपमा अन्तःशुल्क लगाउनुपर्ने ।

जरिवानाका दरहरू कसुरको आधारमा समानुपातिक बनाई घटाइनुपर्ने ।



बक्यौता कर

आन्तरिक राजस्व विभागमा मात्रै आर्थिक वर्ष २०७८-७९ को लागि प्रशासकीय पुनरावलोकनमा १०७३ निवेदनको निर्णय हुन बाँकी छन् । चालुआर्थिक वर्ष २०७९-८० मा नयाँ निवेदन थपिएका छन् । राजस्व न्यायाधिकरणमा पनि मुद्दाहरुको फैसला हुन बाँकी छन् । यसरी रु एक खर्ब भन्दा बढी बक्यौता बाँकी छ ।



राजस्व न्याय प्रणाली

राजस्व न्यायाधिकरणको पुर्नसंरचना गरि राजस्व सदस्य र लेखा सदस्य स्वतन्त्र विज्ञ व्यक्ति रहने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

प्रशासकीय पुनरावलोकनमा जाँदा १० प्रतिशत धरौटी र राजस्व न्यायाधिकरणमा जाँदा थप १० प्रतिशत बैक ग्यारेन्टी धरौटीको रुपमा राख्ने व्यवस्था गर्नुपर्ने ।

करदाताको पक्षमा फैसला भएमा फिर्ता पाउने रकममा ब्याज समेत दिइनुपर्ने ।

राजस्व न्यायाधिकरणमा अध्यक्ष र सदस्यहरु खालि भएमा तत्काल तोक्नुपर्ने ।

राजस्व सम्बन्धी कानूनहरुमा रहेका जरिवानालाई क्रमशः घटाउँदै जानुपर्ने ।

आर्थिक कसुरमा आर्थिक जरिवाना गर्नुपर्ने ।



धन्यवाद !